

Сравнителен преглед на националните статута на закрила в ЕС и Норвегия

Национален принос на Република България

Disclaimer: долупосочената информация е предоставена с цел да допринесе за изготвянето на обобщен доклад на ЕММ по това проучване. Националните точки за контакт на ЕММ са предоставили данни в рамките на своята компетентност, които са актуални, обективни и надежни в контекста и пределите на настоящото проучване. Информацията може да не представлява цялостно описание и да не изчерпва в пълнота официална политика на държавите-членки на НТК на ЕММ.

Основни фактически данни

Този доклад представя преглед на актуалното състояние на националните статута за закрила в Република България, като доразвива информацията от проучването, проведено през 2010 г. в рамките на Европейската мрежа за миграция на тема: "Различни национални практики по отношение предоставянето на нехармонизирани с европейското законодателство статута на закрила".

Основаната цел на проучването е да представи информация за статутите на закрила в Република България, които не попадат в обхвата на Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила и Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 година относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите-членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием.

И двете директиви са транспонирани в Закона за убежището и бежанците (Обн. ДВ. бр.54 от 31 Май 2002г., последно изменение е от 23 Април 2019 г.). С транспонирането на Квалификационната директива през 2015 г., в националното законодателство беше въведено понятието „международна закрила“ и бяха прецизирани основанията за предоставяне на международна закрила, понятията субекти на преследване, действия на преследване, субекти на закрила, последваща молба за закрила, висшият интерес на детето и членовете на семейството и др.

В съответствие със ЗУБ закрилата, която Република България предоставя на чужденци, включва:

1. Убежище, което се предоставя от Президента на Република България, съгласно Конституцията на Република България.
2. Временна закрила, която се предоставя от Министерския съвет в случай на масово навлизане на чужденци.
3. Международна закрила, която включва статут на бежанец и хуманитарен статут.

Международна закрила се предоставя по силата на Конвенцията за статута на бежанците, съставена в Женева на 28 юли 1951 г., Протокола за статута на бежанците от 1967 г. и на международни актове по защита правата на човека.

Хуманитарният статут, предоставян съгласно българското законодателство кореспондира с института на субсидиарна закрила, както е заложен в чл. 15 от Квалификационната директива.

Към края на 2018 г. (отчетен период по това проучване) конституционното убежище, предоставяно от президента, е единствения нехармонизиран с европейското законодателство статут на закрила в Република България.

През 2018 г. са предприети законодателни промени в посока уреждане на статута на непридружените непълнолетни и малолетни деца-чужденци, които не търсят закрила в страната.

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Предвидени са промени в Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ), чрез които да се създаде правна възможност за предоставяне на разрешение за продължително пребиваване на тази категория лица, до навършване на пълнолетие¹.

Извършените анализи показват, че българската национална правна рамка прилага по-благоприятни разпоредби от минималните стандарти, установени с Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила, което е в съответствие с чл. 3 от Директивата.

Тя определя по-широк обхват за лицата, отговарящи на изискванията за международна закрила, в сравнение с режима, предвиден от Квалификационната директива.

По отношение на статута на бежанец съгласно чл. 10 от ЗУБ статутът на бежанец се предоставя и на всеки чужденец, който е на територията на Република България и е признат за бежанец в рамките на мандата на Върховния комисар на ООН за бежанците.

Съгласно Закона за убежището и бежанците субсидиарната закрила може да бъде предоставена и по други хуманитарни причини, както и по причини, предвидени в заключенията на Изпълнителния комитет на Върховния комисар на ООН за бежанците.

Пример за споменатото по-горе се отнася до срока на валидност на разрешението за пребиваване, предоставено на чужденци, които се ползват от статута на бежанец или хуманитарен статут. Директивата за квалификацията предвижда, че на бежанците трябва да се издават разрешения за пребиваване, валидни за най-малко три години, докато получателите на статут на субсидиарна закрила трябва да получат разрешение за пребиваване с валидност най-малко една година, докато българското национално законодателство постановява, че тези разрешения за пребиваване се издават за период, съответно от три до пет години и три години.

Бежански и хуманитарен статут се предоставя и на членовете на семейството на чужденец с предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут, при условие че семейните връзки предшестват влизането на чужденеца на територията на страната и доколкото това е съвместимо с личния им статус.

Раздел 1: Преглед и очертаване на видовете национални статuti на закрила

Въпрос 1. Като изключим хармонизираните с европейското законодателство статuti на закрила, към момента има ли други статuti на закрила във вашата държава-членки? Да.

В съответствие със Закона за убежището и бежанците, закрилата, която Република България предоставя на чужденци, включва убежище, международна закрила и временна закрила.

1. Убежище - предоставя се от Президента на Република България, съгласно Конституцията на Република България. Убежището е закрилата, която Република България дава на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи, както и когато държавните интереси или особени обстоятелства налагат това.

1. Временна закрила се предоставя в случай на масово навлизане на чужденци, които са принудени да напуснат държавата си по произход, поради въоръжен конфликт, гражданска война, чужда агресия, нарушаване на човешките права или насилие в големи размери на територията на съответната държава или в отделен район от нея и които не могат по тези причини да се завърнат там. Временната закрила се предоставя от Министерски съвет с решение на Съвета на Европейския съюз. Срокът ѝ се определя с решението на Съвета на Европейския съюз. Условията и редът за предоставяне на временна закрила, както и правата на получателите на този вид статут са регламентирани в Закона за убежището и бежанците, в който е транспонирана Консулската директива за временната закрила 2001/55/ЕО.

2. Международна закрила – включва статут на бежанец и хуманитарен статут.

В ЗУБ „субсидиарна закрила“ по смисъла на Квалификационната Директива 2011/95/EU се нарича

¹ Новите текстове са приети с изменения в Закона за чужденците в Република България, обн. ДВ, бр. 34 от 23 април 2019 г. и влизат в сила от 29 октомври 2019 г.

„хуманитарен статут“.

Международна закрила се предоставя по силата на Конвенцията за статута на бежанците, съставена в Женева на 28 юли 1951 г., и Протокола за статута на бежанците от 1967 г., на международни актове по защита правата на човека и на Закона за убежището и бежанците.

Статут на бежанец в Република България се предоставя на чужденец, който поради основателни опасения от преследване, основани на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група, се намира извън държавата си по произход и поради тези причини не може или не желае да се ползва от закрилата на тази държава или да се завърне в нея. За предоставянето на статут на бежанец е без значение обстоятелството дали чужденецът принадлежи към тези раса, религия, националност, социална група, или изразява политическо мнение, които са в основата на преследването. Достатъчно е органът или организацията, осъществяваща преследването, да смята, че чужденецът има такава принадлежност.

Българската национална правна рамка определя по-широк обхват за лицата, отговарящи на условията за международна закрила, в сравнение с минималните изисквания на Квалификационната директива. Статутът на бежанец се предоставя и на чужденец, намиращ се на територията на Република България, признат като бежанец по мандата на Върховния комисар на Организацията на обединените нации за бежанците (чл. 10 ЗУБ).

Същото се отнася и за хуманитарния статут, който се предоставя и по други причини от хуманитарен характер, както и поради причините, посочени в заключенията на Изпълнителния комитет на Върховния комисар на Организацията на обединените нации за бежанците (чл. 9 (8) ЗУБ).

Другите условия за получаване на хуманитарен статут кореспондират с института на субсидиарна закрила, както е заложен в чл. 15 от Квалификационната директива. Хуманитарен статут се предоставя на чужденец, който не отговаря на изискванията за предоставяне на статут на бежанец и който не може или не желае да получи закрила от държавата си по произход, тъй като може да бъде изложен на реална опасност от тежки посегателства, като:

1. смъртно наказание или екзекуция, или
2. изтезание, нечовешко или унизително отнасяне, или наказание, или
3. тежки заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен международен или вътрешен конфликт.

Бежански и хуманитарен статут се предоставя и на членовете на семейството на чужденец с предоставен статут на бежанец и хуманитарен статут, при условие че семейните връзки предшестват влизането на чужденеца на територията на страната и доколкото това е съвместимо с личния им статус и не са налице обстоятелствата по чл. 12, ал. 1 от ЗУБ².

Когато чужденец с предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут сключи брак с друг чужденец, той може да получи международна закрила само на собствено основание.

² Чл. 12 от ЗУБ „Статут на бежанец не се предоставя на чужденец:

1. за когото има сериозни основания да се предполага, че е извършил деяние, което съгласно българските закони и международни договори, по които Република България е страна, е определено като военно престъпление или като престъпление против мира и човечеството;
2. за когото има сериозни основания да се предполага, че е извършил тежко престъпление от неополитически характер извън територията на Република България“;
3. за когото има сериозни основания да се предполага, че извършва, подбужда, подпомага, участва в обучение или приготвяне за извършване на действия, противоречащи на целите и принципите на ООН, уредени в Преамбюла и в чл.1 и 2 от Хартата на ООН, както и в резолюциите и, относно мерките за борба с международния тероризъм;
4. който се ползва от закрила или помощ на органи или организации на ООН, различни от ВКБООН, когато тази закрила или помощ не е преустановена и положението на лицето не е установено съгласно съответната резолюция на ООН, това лице може да се ползва от привилегиите произтичащи от Конвенцията за статута на бежанците от 1951;
5. по отношение на когото компетентните органи в държавата по негово постоянно местоживее са признали правата и задълженията, произтичащи от гражданството на тази държава;
6. за когото има сериозни основания да се предполага, че представлява заплаха за националната сигурност;
7. който веднъж осъждан с влязла в сила присъда за тежко престъпление представлява заплаха за обществото“

Чужденците с предоставена закрила имат право на следните документи:

- Карта на бежанец – издава се на лица, получили статут на бежанец. Срокът на валидност на картата е от 3 до 5 години;
- Удостоверение за пътуване зад граница на бежанец - издава се на чужденец с предоставен статут на бежанец със срок на валидност до 5 години, но не по-голям от срока на валидност на картата на бежанец;
- Карта на чужденец с хуманитарен статут - издава се на чужденец с предоставен хуманитарен статут, със срок на валидност до три години;
- Удостоверение за пътуване зад граница на чужденец с хуманитарен статут - издава се на чужденец с предоставен хуманитарен статут със срок на валидност до три години, но не по-голям от срока на валидност на картата на чужденец с хуманитарен статут.

Съгласно предоставените спецификации по това проучване **хармонизираните с европейското законодателство статuti на закрила** в България са статут на **бежанец, хуманитарен статут и временна закрила**, които отразяват изисквания на Qualification Directive 2011/95/EU и Temporary Protection Directive 2001/55/EC.

Към края на 2018 г. конституционното убежище, предоставяно от Президента на Република България е единствения **национален статут на закрила**, който не е хармонизиран с европейското право.

Съгласно чл. 27, ал. 2 от Конституцията на Република България (Обн. ДВ. бр. 56 от 13 Юли 1991 г., последно изменение: изм. ДВ. бр.12 от 6 Февруари 2007г.) убежището е закрилата, която Република България дава на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи. Убежище може да се предостави и когато се прецени, че държавните интереси или особени обстоятелства налагат това (чл. 2, ал. 1 от ЗУБ).

Предоставянето на убежище е в правомощията на Президента на републиката, съгласно член 98, точка 10 от Конституцията. В Конституцията е предвидено, че Президентът може да възлага на Вицепрезидента някои от правомощията си, като назначаване и освобождаване от длъжност на други държавни служители; даване и възстановяване на българско гражданство, освобождаване или лишаване от него; представяне на убежище и упражняване правото на помилване. С Указ № 43 от 23 януари 2017 г. президентът на Република България е възложил тези права на Вицепрезидента.

Комисията по предоставяне на убежище е помощен орган на Вицепрезидента на Републиката. Комисията има съвещателни функции, като изготвя мотивирано предложение по всяка подадена при Администрацията на Президента на Република България молба за предоставяне на убежище.

В своята работа тя се ръководи от Конституцията, международните договори, първичното и вторично право на Европейския съюз и законите на Република България, като съблюдава установените международни стандарти при защита правата на човека.

Комисията може да изготвя и представя пред Президента, съответно Вицепрезидента, предложения за отнемане на предоставено убежище, ако обстоятелствата за неговото предоставяне са се изменили или са отпаднали. Комисията събира необходимата информация за изясняване на факти и обстоятелства във връзка с образувателните преписки по молбите за предоставяне на убежище.

Условията и редът за даване на убежище се уреждат в Закона за убежището и бежанците. Съгласно чл. 58, ал. 1 чужденец, който иска да му бъде предоставено убежище, подава писмена молба до президента на Република България. Когато молбата е подадена пред друг държавен орган, той е длъжен незабавно да я изпрати на президента. Молбата за предоставяне на убежище се регистрира в администрацията на президента. Искането за предоставяне на закрила се осъществява лично и по собствена воля.

По искане на президента на Република България длъжностните лица в Държавната агенция за бежанците организират проучването и изясняването на фактите и обстоятелствата във връзка с подадената молба за убежище. Председателят на Държавната агенция за бежанците дава мнение и по подадените молби за убежище. Президентът на Република България може да предостави убежище и без да са изпълнени тези две условия.

Съгласно чл. 13, ал. 2 от ЗУБ, производството за предоставяне на международна закрила не се образува, а образуването се прекратява, когато чужденецът има открито производство по молба за предоставяне на убежище или предоставено убежище в Република България.

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Президентът на Република България може да отнема убежище, когато прецени, че обстоятелствата за неговото предоставяне са се изменили или са отпаднали.

На чужденците, търсещи или получили убежище се издават следните видове документи:

- регистрационна карта – издава се от ДАБ за срок от 3 месеца; До приключване на съответното производство срокът на валидност на регистрационната карта може да бъде продължаван с първоначално определения срок.
- карта на чужденец, получил убежище - издава се от органите на Министерството на вътрешните работи на лице, на което е предоставено убежище със срок на валидност до 5 години;
- удостоверение за пътуване зад граница на чужденец, получил убежище - издава се от органите на Министерството на вътрешните работи на чужденец с предоставено убежище със срок на валидност до 5 години, но не по-голям от срока на валидност на картата на чужденец, получил убежище. Удостоверението за пътуване зад граница на чужденец, получил убежище дава право на притежателя му да излиза и да влиза в Република България в рамките на срока на неговата валидност при условията и по реда за българските граждани, доколкото държавата, за която пътува, не предвижда други изисквания.

Чужденците в Република България с предоставено убежище имат равни права и задължения с тези на които е предоставен статут на бежанец (чл. 31 от ЗУБ), като подробна информация за тях е предоставена в Раздел 2 от настоящото проучване. Чужденец с предоставен статут на бежанец има правата и задълженията на български гражданин, с изключение на: правото да участва в избори за държавни и местни органи, в национални и местни референдуми, както и да участва в създаването и да членува в политически партии; да заема длъжности, за които със закон се изисква българско гражданство; да бъде военнослужещ; други ограничения, изрично предвидени със закон.

Членовете на семейството на чужденец с предоставено убежище или предоставена международна закрила, които са на територията на Република България, имат същите права и задължения, освен ако това противоречи на личния им статус или са налице обстоятелства по чл. 12 (1) от ЗУБ.

Принудителните административни мерки "отнемане правото на пребиваване", "връщане", "експулсиране" и "забрана за влизане в страната" не се привеждат в изпълнение до приключване на производството с влязло в сила решение и се отменят, когато на чужденеца е предоставено убежище. Чужденец, влязъл в Република България, за да поиска закрила, или който е получил закрила, не може да бъде връщан на територията на държава, в която са застрашени неговият живот или свобода по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политическо мнение или той е изложен на опасност от изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание. От това право не може да се ползва чужденец, получил закрила, за когото има основания да се смята, че представлява опасност за националната сигурност или който, веднъж осъждан с влязла в сила присъда за тежко престъпление, представлява опасност за обществото.

Въпрос 2. Ако сте отговорили с „не“ на въпрос 1, моля предоставете повече информация.

Моля обърнете внимание на въпрос 12 (в случай, че статутите включени в прочуването от 2010 г. вече не съществуват, моля да отбележите отговора си там)

Неприложимо

Въпрос 3. Ако сте отговорили с „да“ на въпрос 1, моля да попълните **таблица 1** с видовете нехармонизирани статuti на закрила, които са налични в момента.

*Моля посочете в **таблица 1** видовете нехармонизиран(и) статут(и) на закрила налични към момента*

- *Не включвайте други статuti, различни от тези предоставящи закрила: моля придържайте се към обхвата на проучването, както е описано в приложените спецификации.*

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

- Списъкът на видовете статuti посочени в **таблица 1** не е изчерпателен и цели да послужи като отправна точка
- Националните статuti на закрила могат да включват тези, които са предоставени на базата на чл. 3 от Европейската конвенция за правата на човека, принципите за забрана за връщане, по медицински причини или причини, свързани с промяната на климата, както и други мерки, използвани за улесняване на законното приемане и издаването на разрешения за пребиваване на лица, нуждаещи се от закрила.

Ако група статuti (например тези, които се предоставят по медицински причини, причини свързани с промяната на климата и поради невъзможност за връщане) попадат в рамките на по-общ и всеобхватен хуманитарен статут, моля попълнете следващия ред, свързан с хуманитарния статут и включете информация за лицата, които могат да се ползват с този статут в таблица 3. Ако обаче са налице различия в същността на закрилата, моля да ги посочите в таблица 4.

Таблица 1 Налични към момента нехармонизиран(и) статут(и) на закрила

Вид на нехармонизирания статут на закрила	Да	Не	Коментари
Конституционно убежище			
Ако предоставеният статут спада към „Статут на закрила на ЕС“ моля да отбележите това в отговора си в колоната „коментари“	☒	☐	
Колективна закрила			
Ако предоставеният статут спада към „Статут на закрила на ЕС“ (например, Директивата за временна закрила) моля да отбележите това в отговора си в колоната „коментари“	☐	☒	
Други национални (включително хуманитарни) статuti на закрила, предоставяни по:			
Медицински причини	☐	☒	
Причини свързани с климатичните промени и природни бедствия	☐	☒	
Статuti за местния личен състав на въоръжените сили на съответните държави членки (например, преводачи в Афганистан или Ирак)	☐	☒	
Специални статuti за непридружени малолетни и непълнолетни деца-чужденци *Моля вземете под внимание последното проучване на EMM за непридружените малолетни и непълнолетни деца	☐	☒	През 2018 година са предприети законодателни промени в Закона за чужденците в Република България в посока уреждане на статута на пребиваване на непридружените непълнолетни и малолетни лица, които не търсят закрила в страната. С промените се цели създаването на законодателна възможност за издаването на разрешения за продължително пребиваване на тази категория лица, до навършването на пълнолетие. Повече информация се съдържа в отговора на въпрос 10.
Специални статuti за деца * Моля отбележете го единствено ако статутът се различава от тези, предоставяни на възрастни/непридружени малолетни и непълнолетни деца, по горепосочените причини	☐	☒	

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Други основания за национална закрила <i>Моля конкретизирайте и добавете колкото реда са ви необходими</i> <i>Моля имайте предвид, че проучването покрива само националните статuti, предоставяни на лица на основата на закрила – които могат да бъдат приложими за лица, които не могат да бъдат връщани на основата на принципа за невъзможност за връщане. Обаче, законните статuti, предоставяни поради практически пречки за експулсиране на граждани на трета страна, попадат извън обхвата на настоящето проучване.</i>	☐	☒	
---	--------------------------	-------------------------------------	--

Въпрос 4. Ако сте отговорили с „да“ на въпрос 1, моля попълнете **таблица 2 с вида на наличните статuti за закрила, които се предоставят на лица по програми за преместване и презаселване и на лица, които са допуснати чрез частни или общински програми за спонсориране или чрез други специални програми.**

*Ако наличните статuti също включват нехармонизиран(и) статут(и) на закрила, моля да попълните и **таблица 3** и **таблица 4** в **раздел 2***

Таблица 2 Налични статuti на закрила, които се предоставят на лица по програми за преместване и презаселване и на лица, които са допуснати чрез частни или общински програми за спонсориране или чрез други специални програми.

Вид на статутите за закрила	Да		Не	Коментари
	Хармонизиран статут на закрила	Нехармонизиран статут на закрила		
Статuti за презаселени лица				
<i>*Моля вземете под внимание проучването на ЕММ за програмите за презаселване и хуманитарен прием</i>	☒	☐	☐	Предоставя се статут на бежанец или хуманитарен статут.
Статuti за преместени лица				
<i>*Моля вземете под внимание програмите за преместване на ЕС (във въведението на шаблона)</i>	☒	☐	☐	Предоставя се статут на бежанец или хуманитарен статут.
Статuti за лицата, които са допуснати чрез частни или общински програми за спонсориране				
<i>* Моля вземете под внимание проучването на ЕММ за програмите за презаселване и хуманитарен прием</i>	☐	☐	☒	В страната няма частни/общински програми за спонсориране.
Налични статuti за бенифициенти на други специални програми				
<i>Например: специални програми създадени да помогнат на нуждаещи се от закрила да влязат и пребивават в ЕС (например, в рамките на хуманитарните програми за прием; членове семейство на граждани на трети страни, които вече пребивават законно в държавите членки)</i>	☐	☐	☐	

Раздел 2: Причини, процедура и същност на закрилата на националните статuti на закрила

Въпрос 5. Ако сте отговорили с „да“ на въпрос 1 и сте посочили в таблица 1 и 2 видовете нехармонизирани статuti на закрила, моля предоставете повече информация за причините за приемането им и процедурата по тяхното получаване.

Таблица 3: Причини за създаването на националния статут на закрила и процедура

Вид на категорията към която националният статут на закрила принадлежи: (както е посочено в таблица 1 и таблица 2)	
Конституционно убежище	
Статут А (посочете пълното наименование използвано в националното ви законодателство) УБЕЖИЩЕ	
Background	
<p>Защо е приет статута?</p> <p><i>*моля накратко очертайте политическата обстановка, която е довела до приемането на статута</i></p>	<p>Правото на убежище може да бъде проследено в конституционното развитие на България.</p> <p>В приетата на 16 април 1879 година Първа българска конституция правото на свобода и закрила на всяко човешко същество е въздигнато в основно човешко право. Открива се като така формулирано „право на убежище“ и най-рано се урежда в Конституцията на Република България от 18.5.1971 г.</p> <p>Извън конституционните разпоредби първоначално националната нормативна уредба относно предоставянето на убежище в България се съдържа не в законов акт, а в съществуващите по това време нормативни укази³.</p> <p>Към момента, предоставянето на статут на убежище е заложено в чл. 27, ал. 2 от Конституцията на Република България, приета на 13 Юли 1991 г.</p>
<p>През коя година е създаден статутът?</p>	<p>Предоставянето на убежище е регламентирано още преди Република България да стане страна по Конвенцията за статута на бежанците през 1993 година.</p> <p>Конституцията на Република България е приета през юли 1991 г., което е две години преди присъединяването към Женевската конвенция.</p>
<p>Статутът е създаден на:</p> <p>а) Постоянна база?</p> <p>б) Временна (или ad-hoc) база ?</p> <p>Ако е временен/ad-hoc, кога е престанал/ще престане да функционира?</p>	

³ Указ № 520 за правото на убежище (обн. ДВ. бр.21 от 14 март 1975 г., отм. ДВ. бр. 27 от 31 март 1994 г.)

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Вид на категорията към която националният статут на закрила принадлежи: (както е посочено в таблица 1 и таблица 2)	
Конституционно убежище	
Статут А (посочете пълното наименование използвано в националното ви законодателство) УБЕЖИЩЕ	
Законодателство	
Статутът е регламентиран в: <ul style="list-style-type: none"> a) Законодателството? b) Административно решение/регламент/окръжно? c) Друго (например, съдебна практика, насоки на обществената политика при прилагането на практическите законовите разпоредби)? 	Правото на убежище в Република България е регламентирано с Конституцията на Република България и Закона за убежището и бежанците.
Допустимост	
Кои лица отговарят на условията за предоставяне на този статут?	Предоставя се на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи. Убежище може да се предостави и когато се прецени, че държавните интереси или особени обстоятелства налагат това.
Процедура	
Процедурата по подаване на молба е регламентирана в: <ul style="list-style-type: none"> a) Законодателството? b) Административно решение/регламент/окръжно? c) Друго (например, съдебна практика) 	Съгласно чл. 27, ал. 3 от Конституцията на РБ условията и редът за даване на убежище се уреждат със закон. Нарочните разпоредби са разписани в Закона за убежището и бежанците.
Кога е възможно подаването на молба за получаване на националния статут на закрила: <ul style="list-style-type: none"> a) Незабавно, като част от единствената процедура за преценка на необходимостта от предоставяне на международна закрила? b) Незабавно, като част от отделна процедура? c) След като са изчерпани възможностите на процедурата по предоставяне на убежище в страната? d) Друго (моля дайте разяснение) 	Производството за предоставяне на международна закрила не се образува, а образуването се прекратява, когато чужденецът има открито производство по молба за предоставяне на убежище или предоставено убежище в Република България (чл. 13, ал. 2, т.5 от ЗУБ).
Къде се подава молбата: <ul style="list-style-type: none"> a) На територията на страната b) В трета държава? c) И двете опции са възможни? 	
Накратко очертайте процедурата от гледна точка на: <ul style="list-style-type: none"> — Органите, участващи в разглеждането на молбата и ако е приложимо, и в издаването на разрешението за пребиваване; моля посочете и дали те са същите органи, които отговарят и за разглеждането на молбите 	Международната закрила се предоставя от Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет, докато предоставянето на убежище е в правомощията на президента на Република България. С указ № 43 от 23 януари 2017 г. президентът на Република

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Вид на категорията към която националният статут на закрила принадлежи: (както е посочено в таблица 1 и таблица 2)

Конституционно убежище

Статут А (посочете пълното наименование използвано в националното ви законодателство) **УБЕЖИЩЕ**

<p>за предоставяне на международна закрила;</p> <p>– Съществуващи времеви рамки и информиране за (първоинстанционното) решение, информация към бенефициента.</p>	<p>България е възложил правото по предоставяне на убежище на Вицепрезидента.</p> <p>Комисията по предоставяне на убежище е помощен орган на Вицепрезидента на Републиката със съвещателни функции. Комисията изготвя мотивирано предложение по всяка подадена при Администрацията на Президента на Република България молба за предоставяне на убежище.</p> <p>Чужденец, който иска да му бъде предоставено убежище, подава писмена молба до президента на Република България. Когато молбата е подадена пред друг държавен орган, той е длъжен незабавно да я изпрати на президента.</p> <p>По искане на президента/вицепрезидента на Република България длъжностните лица в Държавната агенция за бежанците организират проучването и изясняването на фактите и обстоятелствата във връзка с подадената молба за убежище. По искане на Президента на Република България, председателят на Държавната агенция за бежанците дава мнение по подадена молба за убежище. Президентът на Република България може да предостави убежище и без да са изпълнени тези две изисквания.</p> <p>Не съществуват правила, които да регламентират сроковете, в които Президентът/Вицепрезидентът следва да отговорят на дадена молба за убежище.</p>
<p>Процедури по обжалване</p>	
<p>Могат ли отрицателните решения да бъдат обжалвани? Не</p>	<p>Решенията за отказ от предоставяне на убежище не могат да се обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс.</p>
<p>Ако да, двустепенна или едностепенна е системата за обжалване?</p>	<p>Неприложимо</p>
<p>Ако да, то:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административно обжалване ли е ? - Съдебно обжалване? - Съдебно разглеждане? - Друго? (моля разяснете) 	<p>Неприложимо</p>
<p>Имали обжалването автоматичен стопиращ ефект?</p> <p><u>Ако не,</u> може ли да се поиска спиране и каква е</p>	<p>Неприложимо</p>

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Вид на категорията към която националният статут на закрила принадлежи: (както е посочено в таблица 1 и таблица 2)	
Конституционно убежище	
Статут А (посочете пълното наименование използвано в националното ви законодателство) УБЕЖИЩЕ	
процедурата в този случай?	
Компетентните органи същите ли са като тези, участващи в обжалването на отрицателно решение в процедурата по предоставяне на международна закрила?	Неприложимо
Ако решението от обжалването е отрицателно, това ще доведе ли до издаването на решение за връщане? Да/Не	Неприложимо
Ако няма възможност за обжалване, моля дайте повече информация за последващите действия.	Виж отговора на следващия въпрос.
Промяна на статута	
<p>В случай, че кандидата не спечели обжалването или неговият статут изтече или не е подновен, може ли да подаде молба за:</p> <p>А. За международна закрила? (моля конкретизирайте)</p> <p>Б. Друг законен статут? (моля конкретизирайте)</p>	<p>Отказът от предоставяне на убежище не поражда пречки за получаване на международна закрила, ако чужденецът отговоря на условията за получаване на бежански или хуманитарен статут, съгласно ЗУБ или на статут на пребиваване, ако отговоря на условията в ЗЧРБ.</p> <p>В случай, че лицето няма основания за международна закрила или за законно пребиваване, му се издава решение за връщане от страната. Ако чужденецът вече има издадено решение за връщане, предшестващо молбата му за убежище, то се привежда в сила.</p>
Относими съдебни практики	
<p>Има ли относими съдебни практики (от съдилища от най-високата инстанция и финални съдебни решения), които са довели до систематични промени в процедурата (и/или с огромни последствия в областта) по отношение на този национален статут на закрила?</p> <p>Ако да, моля накратко да посочите препратки към съдебни практики и да опишете промените, до които те са довели</p> <p><i>В препратките към съдебните практики моля включете: Името на съда, дата на решението, титла / членове ако е приложимо, номер на случая (или цитат, символ на документа), линк към пълната версия на случая (ако е възможно)</i></p>	Неприложимо

Въпрос 6 Ако сте отговорили с „да“ на въпрос 1 и сте отбелязали в таблица 1 и 2 видовете нехармонизиран(и) статут(и) на закрила, моля да попълните и таблица 4 за всеки един статут. Моля добавете, толкова таблици, колкото Ви е необходимо, като попълвате по една таблица за всеки статут

Таблица 4: Същност на националните статuti на закрила.

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Статут (А) УБЕЖИЩЕ <i>Моля въведете наименованието използвано в таблица 3</i>	Да	Не	Друго	Допълнителна информация
Разрешение за пребиваване				
Изисква ли се издаването на разрешение за пребиваване?	☒	☐	☐	Издава се карта на чужденец, получил убжище.
Валидност на първото издадено разрешение за пребиваване (или първоначалната продължителност) в години	☒	☐	☐	5 години
Възможности за подновяване/удължаване?	☒	☐	☐	
Валидност на разрешението за пребиваване след подновяване? (в години)	☒	☐	☐	5 години
Изискуем минимум в години за получаване на постоянно пребиваване?	-	-	-	Чужденец, получил убежище може да получи дългосрочно пребиваване, съгласно разпоредбите на Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 г.
Различава ли се този времеви период от този при стандартното кандидатстване за получаване на разрешение на постоянно пребиваване?	☐	☒	☐	
Документ за пътуване				
Издава ли се документ за пътуване?	☒	☐	☐	
Ако да, какъв е видът му?	-	-	-	Удостоверение за пътуване зад граница на чужденец, получил убежище. Удостоверението се издава от органите на Министерството на вътрешните работи и дава право на притежателя му да излиза и да влиза в Република България в рамките на срока на неговата валидност при условията и по реда за българските граждани, доколкото държавата, за която пътува, не предвижда други изисквания.
Валидност (в години)	-	-	-	5 години, но не по-голям от срока на картата на чужденец, получил убежище
Настаняване				
Достъп до настаняване (на същото основание като законно пребиваващите граждани на трети страни)?	☒	☐	☐	

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Статут (А) УБЕЖИЩЕ <i>Моля въведете наименованието използвано в таблица 3</i>	Да	Не	Друго	Допълнителна информация
Достъп до специални програми за подпомагане достъп до настаняване?	☒	☐	☐	Чужденците с предоставено убежище могат да се включват в програми и проекти, съдържащи мерки за интеграция, при условията и реда, предвидени в тях. Наредбата за условията и реда за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумението за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила предоставя достъп до широк спектър от услуги и дейности, включително образование, уроци по български език, заетост, здравеопазване, социално подпомагане и настаняване.
Механизъм за разпръсване?	☐	☒	☐	
Събиране на семейства				
Право на събиране на семейства?	☒	☐	☐	
Членове на семейство отговарящи на условията:				
- партньор в законен брак или в сходни отношения	☒	☐	☐	
- партньор без брак (например, регистрирано партньорство, съжителство, оценена дългосрочна връзка)	☒	☐	☐	
- непълнолетен партньор	☒	☐	☐	
- малолетно дете (на бенефициента и/или на партньора му; приемно или осиновено дете)	☒	☐	☐	
- дете, зависимо от възрастен (на бенефициента и/или на партньора му или осиновено дете)	☒	☐	☐	
- братя или сестри	☐	☒	☐	
- зависими родители	☒	☐	☐	
- родители на непридружени малолетни деца	☒	☐	☐	
Материални изисквания, които попечителя следва да гарантира, например:				

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Статут (А) УБЕЖИЩЕ <i>Моля въведете наименованието използвано в таблица 3</i>	Да	Не	Друго	Допълнителна информация
- настаняване	☐	☒	☐	
- здравно осигуряване	☐	☒	☐	
- достатъчен доход/финаносви средства	☐	☒	☐	
- други (например, криминално досие, медицински сертификат)	☐	☒	☐	
Има ли еквивалент на „гратисен период“ по време, на който не се изискват материални условия? Ако да, моля посочете продължителността му в колоната за коментари	☐	☒	☐	
Каква е валидността на разрешението за пребиваване на член семейство?	-	-	-	5 години
Трудов пазар и квалификация				
Специфични изисквания, за да бъде предоставен достъп до пазара на труда (пр. разрешение за работа)	☐	☒	☐	Лицата с предоставено убежище имат право на работа без специално разрешение, съгласно Закона за насърчаване на заетостта ⁴ .
Достъп до процедурите за признаване на квалификациите	☒	☐	☐	При условията и по реда на Закона за признаване на професионални квалификации ⁵ .
Социална подкрепа				
Социалната подкрепа ограничена ли е до основните услуги? <i>* моля имайте предвид дефиницията за „основни услуги“ от въведението към това проучване</i>	☒	☐	☐	Чужденците, получили убежище имат достъп до социално подпомагане и социални помощи в пари и/или в натура за задоволяване на основни жизнено потребности при равни условия с българските граждани ⁶ .
Здравни грижи				
Достъп до спешна помощ	☒	☐	☐	

⁴ Закон за насърчаване на заетостта (обн. ДВ, бр. 112/2001, последно изменение ДВ., бр. 102/29.12.2015)

⁵ Закон за признаване на професионалните квалификации (обн. ДВ бр. 13/2008, последно изменение ДВ., бр. 59/29.07.2016)

⁶ Закон за социалното подпомагане (Обн. ДВ., бр. 56/1998, последно изменение в ДВ., бр. 24/22.03.2019)

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Статут (А) УБЕЖИЩЕ <i>Моля въведете наименованието използвано в таблица 3</i>	Да	Не	Друго	Допълнителна информация
Достъп до основните услуги	☒	☐	☐	Всички чужденци с предоставено убежище подлежат на задължително осигуряване в Националната здравноосигурителна каса ⁷ .
Специфична подкрепа за лицата със специални нужди (пр. лицата, преживели изтезания, изнасилване, или други форми на психическо, физическо или сексуално насилие)	☒	☐	☐	
Образование				
Достъп до системата за образование (същата като за гражданите на страната)	☒	☐	☐	
Осигуряване на допълнителна подкрепа (пр. подготвителни курсове, чуждоезиково обучение, възстановителни курсове, межкултурно съдействие).	☒	☐	☐	Държавната агенция за бежанците при МС организира курсове по български език за бенефициентите на закрила в България.
Интеграция				
Достъп до основната помощ (достъпна и за другите законно пребиваващи граждани на трети страни)	☐	☒	☐	
Достъп до специфична помощ (пр. специфична за бенефициентите на статут)	☒	☐	☐	На чужденците с предоставено убежище или международна закрила в Република България се предлага сключване на споразумение за интеграция, в което се определят техните права и задължения, както и правата и задълженията на съответните държавни или общински органи (чл. 37а от ЗУБ). Условията и редът за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумението за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила са определени в Наредба на Министерския съвет ⁸ .
Ако да, за какъв период се предоставя помощта.	-	-	-	1 година, с възможност да бъдат удължени еднократно с още една година.

⁷ Закон за здравното осигуряване (обн. в ДВ, бр. 70/1998, последно изменение в ДВ, бр. 102/11.12.2018)

⁸ Наредба за условията и реда за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумението за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила, приета с Постановление № 144 от 19 юли 2017 година

Сравнителен преглед на националните статута на закрила в ЕС и Норвегия

Статут (А) УБЕЖИЩЕ <i>Моля въведете наименованието използвано в таблица 3</i>	Да	Не	Друго	Допълнителна информация
Прекратяване на закрилата				
Има ли предвидени формални начини за прекратяване или отказ за подновяване на националния статут за закрила (напр. в националното законодателство)	☒	☐	☐	
Как може да бъде прекратена националната закрила?				
- Лицето вече не покрива изискванията за закрила	☒	☐	☐	
- Закрилата е придобита чрез измама	☒	☐	☐	
- статутът е премахнат	☐	☒	☐	
- статутът не може да бъде подновяван повече	☐	☒	☐	
- Друго (моля обяснете)	☐	☒	☐	
Натурализация/придобиване на гражданство				
Минимален законен престой, който се изисква за кандидастване за гражданство/натурализация <i>*моля вземете под внимание, че проучване на ЕММ през 2019 г. ще разгледа по-обстойно въпросът за придобиването на гражданство в държавите-членки</i>				Чужденец с предоставено убежище може да придобие българско гражданство, след изтичане на най-малко 3 години от предоставяне на статута и ако отговаря на условията на Закона за българското гражданство ⁹ .
Статут, предлагащ повече или по-малко благоприятни условия (в сравнение със статутът на бежанец или субсидиарна закрила)				
Моля опишете дали статутът предлага	☐	☐	☐	
а) повече	☐	☐	☐	
б) подобно	☐	☐	☐	

⁹ Закон за българското гражданство (обн. в ДВ, бр. 136/1998, последно изменен с ДВ, бр. 77/18.09.2018)

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Статут (А) УБЕЖИЩЕ Моля въведете наименованието използвано в таблица 3	Да	Не	Друго	Допълнителна информация
с) или по-малко благоприятни условия в сравнение със статута на бежанец или субсидиарна закрила	☒	☐	☐	<p>Въпреки, че гражданите на трети страни, получили убежище в РБ имат същите права като получилият статут на бежанец, има разлика в процедурата по предоставяне на двата статута, които създават по-неблагоприятни условия в процеса по получаване на убежище:</p> <p>1. Предоставянето на убежище не е административна процедура и в този смисъл няма регламентиран срок за предоставяне на отговор по подадената молба. В Конституцията не се съдържа задължение президентът да дава отговор на всички молби, които са отправяни до него.</p> <p>2. Отказът от предоставяне на убежище не може да се обжалва по съдебен път.</p>
Относими съдебни практики				
<p>Има ли относими съдебни практики (от съдилища от най-високата инстанция и финални съдебни решения), които са довели до систематични промени в процедурата (и/или с огромни последиствия в областта) по отношение на този национален статут на закрила? Да/Не</p> <p>Ако да, моля накратко да посочите препратки към съдебни практики и да опишете промените, до които те са довели</p> <p><i>В препратките към съдебните практики моля включете: Името на съда, дата на решението, титла / членове ако е приложимо, номер на случая (или цитат, символ на документа), линк към пълната версия на случая (ако е възможно)</i></p>	☐	☐	☒	Неприложимо

Раздел 3 Национални обсъждания и предизвикателства по отношение на националните статuti на закрила

Въпрос 7 Обект ли са на обсъждане националните статuti на закрила във вашата държава (например, политическо, академично или обществено обсъждане)? **Не**

Моля очетайте ключовите обсъждания, посочвайки парламентарни въпроси или политически документи, академична литература и коментари или литература от обществени организации.

Моля имайте предвид, че бъдещите планове (ако има такива), трябва да се посочат във въпрос 10,

Статут на убежище не е обект на политически, академични или обществени обсъждания и дебати в Република България. Към момента статут на убежище е предоставен само веднъж – през м.
--

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

април 2013 година, като този акт не е предизвикал обществени нагласи или дискусии.

Q8. Какви са ключовите практически предизвикателства във вашата държава по отношение на националните статuti за закрила?

Моля разгледайте по-специално всички предизвикателства, свързани с прилагането на тези статuti на практика, както и предизвикателствата, които се наблюдават за да се гарантира съгласуваност с другите хармонизирани с европейското законодателство статuti на закрила.

Не се идентифицират преизвикателства в практическото прилагането на конституционното убежище, като национален статут за закрила.

Въпрос 9 Приела ли е Вашата държава **мерки за предотвратяване на горечитираните предизвикателства?**

Ако да, моля предоставете повече информация

Неприложимо

Въпрос 10 Вашата държава планира ли да въведе **нови статuti на закрила**, които са били съобщени публично (например, под формата на официални стратегически документи, чернови на законодателство или предложение)? **ДА**

Ако да, как, кога и защо?

През 2018 г. са предприети законодателни промени, които имат за цел да уредят статута на пребиваване на непридружените деца-чужденци, които не търсят закрила в страната.

Промените в Закона за чужденците в Република България са обнародвани в Държавен вестник, бр. 34 от 23 април 2019 г. и влизат в сила считано от 24.10.2019 г.

Новите текстове предвиждат издаването на разрешение за продължително пребиваване в страната до навършване на пълнолетие на

- непридружени деца чужденци,

- както и на чужденци, ненавършили 18-годишна възраст, които са влезли на територията на Република България с придружител, но са били изоставени от него,

в случаите, когато те не са поискали закрила по Закона за убежището и бежанците или по чиито молби има влезли в сила решения за отказ от международна закрила.

След навършване на 18-годишна възраст на тази категория чужденци може да бъде разрешено продължително пребиваване при наличие на хуманитарни причини.

Дирекция "Социално подпомагане" по местопребиваване на непридружените деца-чужденци определя и провежда конкретни мерки за закрила съгласно Закона за закрила на детето след извършена преценка за най-добрия интерес на детето, а Държавната агенция за закрила на детето координира, наблюдава и контролира изпълнението на определените мерки за закрила относно спазване на неговите права до окончателното решаване на въпроса за пребиваването му в Република България, но не и след навършването на 18-годишна възраст.

Дирекция "Миграция" към Министерството на вътрешните работи разрешава продължителното пребиваване на чужденците след извършена преценка на възможността за връщането им на член на техните семейства, на определен настойник или на подходящи приемни центрове в държавата им на произход, в трета държава, готова да ги приеме, или в държава, задължена да ги приеме по силата на спогодба за предаване и обратно приемане с Република България, при условие че там животът и свободата им не са застрашени и те не са изложени на опасност от преследване, от изтезание или от нечовешко или унижително отношение. Преценката се извършва по ред, определен в правилника за прилагане на закона.

Дирекция "Миграция"-МВР издава отказ за разрешаване на продължително пребиваване на

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

непрдружените непълнолетни и малолетни деца-чужденци, когато се установи, че те могат да бъдат върнати. Отказът подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Не се допуска събиране на семейство на чужденец, получил право на пребиваване на това основание.

Въпрос 11 Планирате ли да **прекратите или значително да промените** някой от наличните статuti на закрила?

Не

Въпрос 12 Ако е приложимо, моля да предоставите информация дали статутите на закрила, идентифицирани в проучването на ЕММ от 2010 г. са били премахнати или са били съществено изменени от тогава до сега. / **Не**

Ако да, как, кога и защо?

В проучването на ЕММ от 2010 г. Република България е посочила като нехармонизирани статuti:

1. Убежището, предоставяне от президента (обект на изследване и в настоящото проучване) и
2. Предоставянето на разрешение за продължително пребиваване на лица, жертви на трафик на хора.

В настоящото проучване не е предоставена допълнителна информация относно втория статут, тъй като съгласно приложените спецификации законното пребиваване, предоставяно на жертвите на трафика на хора стои извън приложното поле на това проучване. Към момента предоставянето на разрешение за продължително пребиваване на тази категория лица продължава да е уредено в националното законодателство.

Раздел 4 Заключение (макс. 2 страници)

Въпрос 13. С оглед целта на проучването какви заключения бихте извели от откритията Ви при представянето на националния ви принос? В частност, каква е относимостта на откритията ви към отговорните за политиките лица (на национално или ЕС ниво)?

Конституционното убежище, предоставяно от Президента на Република България, е единствения национален статут на закрила до края на 2018 г. Правото на убежище е регламентирано още през 1991 г. с приемането на Конституцията, което е две години преди Република България да се присъедини към Женевската конвенцията за статута на бежанците от 1951 г.

Убежище е предоставено само на едно лице (първият указ е издаден през м. април 2013 г.). С цел защита, Администрацията на Президента не е разпространила допълнителна информация за националността и профила на чужденеца. Предоставеният му статут е отменен през 2015 г. на основание чл. 18 от ЗУБ¹⁰.

Получилите убежище граждани на трети страни имат достъп до широк кръг права, еднакви с тези предоставяни на чужденците, които са получили бежански статут. Чужденците с предоствено убежище или статут на бежанец имат правата и задълженията на български гражданин, с изключение на: правото да участва в избори за държавни и местни органи, в национални и местни референдуми, както и да участва в създаването и да членува в политически партии; да заема длъжности, за които със закон се изисква българско гражданство; да бъде военнослужещ; други ограничения, изрично предвидени със закон.

Получилите убежище чужденци имат право на жилищно настаняване, медицински грижи, социална помощ и образование, при условията и реда, които се прилагат за българските граждани. С тях могат да се сключват и споразумения за интеграция. Имат право да се съберат

¹⁰ Президентът на Република България може да отнема убежище, когато прецени, че обстоятелствата за неговото предоставяне са се изменили или са отпаднали.

със семейството си, както и да получат българско гражданство, само след 3 години от предоставянето на убежище.

Въпреки това, статистиката публикувана на електронната страница на Комисията по предоставяне на убежище¹¹ показва, че е сравнително малък броя на подадените до Президента молби за убежище (средно около 20 молби на година). Основната част от търсещите закрила в България чужденци подават молби за международна закрила пред Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет¹². Причините за това са в разликите, които има между двете процедури – тази за получаване на убежище и тази за получаване на бежански статут. Докато в Закона за убежище и бежанците са регламентира ясни правила относно процедурата за предоставяне на бежански статут, като са посочени условията за неговото получаване, сроковете за разглеждане на молбите, възможностите за обжалване при отказ и др., то от Конституцията на Република България не се пораждат задължения към Президента да отговори на дадена молба за убежище, липсват и срокове в които той следва да се произнесе. Отказът от предоставяне на убежище не подлежи на обжалване.

Като последица от усложнената миграционна обстановка, през последните години Република България установи голям брой непридружени непълнолетни и малолетни деца, които не търсят закрила в страната. През 2018 година бяха приети законодателни промени в Закона за чужденците, които имаха за цел да регламентират представителството на тази категория лица, както и да определят отговорностите и задълженията на националните институции при работата с тях.

Като последователна стъпа в тази посока, през втората половина на 2018 г. Република България подготви допълнителни промени в Закона за чужденците които предвиждат създаването на възможност за предоставяне на продължително пребиваване на непридружени непълнолетни и малолетни деца-чужденци, които не търсят закрила. Статутът ще се предоставя до навършване на пълнолетие, като след това децата могат да кандидатстват за получаване на разрешение за продължително пребиваване по хуманитарни причини. Законодателните промени са приети през м. април 2019 г. и влизат в сила, считано от 24 октомври 2019 г. Предстои Република България да трупа опит и добри практики от предоставянето на този статут на закрила.

¹¹ <https://president.bg/bg/cat23/Komisia-po-predostaviane-na-ubejishte/>

¹² https://aref/government.bg/sites/default/files/up/uploads/docs/2019-04/Applications-Decisions-1993-2019%20bulg_03.xlsx

Annex 1 National statistics

Please note the scope of national statistics:

- Temporal scope 2010–2018 to capture changes from previous study.
- Ask Member States and Norway for total number of national protection statuses granted where available.
- Ask Member States and Norway for the above data to be disaggregated by individual status where available.
- The data will be disaggregated by year and country of origin, sex and age if available, but these will not be cross tabulated.

These data will not be comparable.

Please complete the following tables with available information:

Table A1.1: Number of persons granted national protection status by nationality (2010-2018).

A1.1_nationality
and total.xlsx

Table A1.2: Number of persons granted national protection status by age (2010-2018).

A1.2_age.xlsx

Table A1.3: Number of persons granted national protection status by gender (2010-2018).

A1.3_gender.xlsx

Annex 2 Overview of EU-harmonised statuses and implementation by Member States

All Member States implemented the provisions of the recast Qualification Directive, with the exception of Ireland and the UK,¹³ and of the Temporary Protection Directive. Norway, a State not participating to these Directives, has adopted in its national legislation equivalent protection statuses.

Table A2.1 will present an overview of the content of protection under each of the three harmonised statuses. A more detailed overview of the implementation of these standards by Member States will be included in Annex 2 in the synthesis report. This will support a comparative analysis in the synthesis report between the minimum standards of protection as set out in EU legislation and the content of protection offered by national protection statuses.

This Annex will be prepared by the EMN Service Provider with the support of EASO.

Table A2.1 Content of protection of EU-harmonised statuses

Content of protection	Refugee Protection	Subsidiary Protection	Temporary protection
Residence permit	Article 24 recast QD	Article 24 recast QD	Articles 4 and 8 TPD
<i>Issuance of a residence permit required?</i>	Yes As soon as possible after refugee protection status has been granted	Yes As soon as possible after subsidiary protection status has been granted	Yes
<i>Validity of the first residence permit (or initial length) (in years)</i>	Minimum 3 years	Minimum 1 year	Minimum 1 year
<i>Possibilities of renewal/extension?</i>	Yes	Yes (at least 2 years)	Yes (up to maximum 2 additional years)
<i>Time period required to be entitled to permanent residence permit (in years)</i>	No harmonisation	No harmonisation	No harmonisation
<i>Does this time period differ from the general rule for applying for permanent residence permit?</i>	No harmonisation	No harmonisation	No harmonisation
Travel document	Article 25(1) QD	Article 25(2) QD	No harmonisation
<i>Is a travel document issued ?</i>	Yes	Yes	-
<i>If so, what type of document is it ? (e.g. Geneva travel document or a national travel</i>	Travel documents in the form set out in the Schedule to the Geneva Convention	If unable to obtain a national passport should be issued with documents which enable to	-

¹³ Ireland participated in Directive 2004/83/EC but is not bound by the recast Directive 2011/95/EU. The UK participated in Directive 2004/83/EC and is not bound by the recast Directive 2011/95/EU.

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Content of protection	Refugee Protection	Subsidiary Protection	Temporary protection
document)		travel	
Validity (in years)	No harmonisation	No harmonisation	-
Accommodation	Article 32 recast QD	Article 32 recast QD	Article 13 TPD
Access to accommodation (as other legally residing third-country nationals) ?	Yes	Yes	Yes (but only access to 'suitable accommodation' or provide 'means to obtain housing')
Access to specific schemes/programmes to support access to accommodation?	No harmonisation	No harmonisation	-
Dispersal mechanism? ¹⁴	Allowed on condition of non-discrimination of beneficiaries of international protection (Article 32(2) QD)	Allowed on condition of non-discrimination of beneficiaries of international protection (Article 32(2) QD)	No harmonisation
Family unity & reunification	Articles 2 and 23 recast QD	Articles 2 and 23 recast QD	Article 15 TPD
Right to family reunification?	Yes Obligation of MS to maintain family unity ¹⁵	Yes Same as for refugees	Yes
Eligible family members	Family ties should have already existed in the country of origin Spouse; unmarried partner in a stable relationship; minor unmarried children; father, mother or another adult responsible for the refugee Possibility to restrict family reunification with close relatives on the condition that family ties have already existed in the country of origin and who were dependant on the sponsor	Same as for refugees	Family ties should have already existed in the country of origin Spouse, unmarried partner in a stable relationship, minor unmarried children of the sponsor or of the spouse, other close relatives who lived together as part of the family unit and who were dependent on the sponsor

¹⁴ In asylum policies, a 'dispersal mechanism' refers to a policy implemented by national authorities to 'distribute' asylum seekers or beneficiaries of protection across the territory of the State, to ensure an even distribution among local authorities and avoid 'overburdening' available accommodation or housing facilities.

¹⁵ According to the recast QD (Article 13(2)), family unity involves ensuring that family members who do not qualify for international protection status nevertheless have access to the same rights as the family member with refugee or subsidiary protection status.

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Content of protection	Refugee Protection	Subsidiary Protection	Temporary protection
<i>Material requirements sponsor must guarantee</i>	Articles 6-9 Family Reunification Directive: Accommodation, health insurance and/or sufficient financial resources	Excluded from the scope of the FRD	No harmonisation
<i>'Grace period'?</i> <i>If so, please indicate the duration of the grace period</i>	Article 12 Family Reunification Directive: Exemption to from the obligation to meet the material requirements for a minimum period of three months after the granting of refugee status	Excluded from the scope of the FRD	No
<i>What is the validity of the residence permit of the family member?</i>	It may be valid for less than 3 years and renewable (Article 24(1) recast QD)	It may be valid for less than 3 years and renewable (Article 24(1) recast QD)	For the duration of the temporary protection of the sponsor (Article 15(6) TPD)
Labour market and qualifications	Articles 26 and 28 recast QD	Articles 26 and 28 recast QD	Article 12 TPD
<i>Specific conditions to be granted access (e.g. hold work permit)?</i>	Yes, possible (Article 26(1): access can be subject to rules generally applicable to the profession and to the public service)	Yes, possible (as for refugees)	Yes Member States may give priority to EU and EEA citizens, and to legally resident third-country nationals receiving unemployment benefit
<i>Access to procedures for recognition of qualifications?</i>	Yes (equal treatment with nationals)	Yes (as for refugees)	No harmonisation
Social assistance	Article 29(1) recast QD	Article 29(2) recast QD	Article 13 TPD
<i>Social assistance limited to core benefits ?</i>	No	Yes	Yes ('necessary assistance in terms of social welfare and means of subsistence, if they do not have sufficient resources')
Health care	Article 30 recast QD	Article 30 recast QD	Article 13 TPD
<i>Access to emergency health care?</i>	No harmonisation	No harmonisation	Yes ('emergency care and essential treatment of illness')
<i>Access to mainstream services ?</i>	Yes	Yes	No
<i>Specific support to those with special needs (e.g. to persons who have undergone torture,</i>	Yes	Yes	Yes

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Content of protection	Refugee Protection	Subsidiary Protection	Temporary protection
<i>rape, or other serious forms of psychological, physical or sexual violence)?</i>			
Education	Article 27 recast QD	Article 27 recast QD	Article 14 TPD
<i>Access to general system of education (same as nationals)?</i>	Yes	Yes	Yes
<i>Additional support provided (e.g. preparatory classes, additional classes of official language, remedial classes, assistance of intercultural assistant)?</i>	No harmonisation	No harmonisation	No harmonisation
Integration	Article 34 recast QD	Article 34 recast QD	No harmonisation
<i>Access to 'mainstream' support (available for legally residing third-country nationals)?</i>	Yes Access to integration programmes which are considered to be appropriate so as to take into account the specific needs of beneficiaries of international protection or create pre-conditions which guarantee access to such programmes	Yes Same as refugees	-
<i>Access to targeted support (i.e. specifically for beneficiaries of the status)?</i>	Yes	Yes	-
<i>If so, how long is the support granted for?</i>	No harmonisation		-
Ending or refusal to renew protection	Articles 11, 12 and 14 recast QD	Articles 16, 17 and 19 recast QD	Article 6 TPD
<i>Are grounds to end or refusal to renew protection formally foreseen?</i>	Yes	Yes	Yes
Change of status			Articles 3 and 17 TPD
<i>Possibility to lodge an application for another</i>	Yes, to subsidiary protection ¹⁶	Yes	Beneficiaries of TP can lodge an application for

¹⁶ See CJEU, joined cases C-175/08, C-176/08, C-178/08 and C-179/08, *Aydin Salahadin Abdulla, Kamil Hasan, Ahmed Adem, Hamrin Mosa Rashi & Dier Jamal v Bundesrepublik Deutschland*, 2 March 2010, ECLI:EU:C:2010:105, para 76.

Сравнителен преглед на националните статuti на закрила в ЕС и Норвегия

Content of protection	Refugee Protection	Subsidiary Protection	Temporary protection
protection status?			asylum at any point in time.